

Ibi : Est & alia hujus assertionis ratio.

70 Præcepta Decalogi & Ecclesiæ non violat, qui in peccato lethali existens iustum exhibet actum. Suar. cap. 18. n. 5. Fagund. num. 11. qui addunt, non transgredi præceptum de sanctificandis festis, quidam sacro interest, peccatum perpetrat ex prava intentione, aut ex actu externo, modo non impediatur attentio, quæ ad audiendum Sacrum desideratur, velut si quis surripuerit, ex crumena alterius prope se orantis nummos extrahens. Suar. ibi, Fagund. n. 2.

Ibi : Nec ex eo tenetur quis in die festo se ad gratiam.

71 Qui in peccato gravi se jacentem agnoscit, non cogitur ad confessionem accedere, aut actum contritionis emittere, ut gratiæ restitutus præceptum sanctificandi diem festum adimpleat. Suar. cap. 16. num. 14. Fagund. num. 4. Guttier. num. 18. & 33. Caltr. Palao sup. num. 9. Sed obijcitur illud Levitici cap. 16. ibi : Sabbatum requiectionis est, affligetis animas vestras, & à peccatis vestris omnibus mundabimini. Respondetur tamen id præceptum fuisse cæremoniale, quod Christianos non tenet, cum jam expiraverit. Fagund. num. 13. D. Covar. in cap. Alma mater, part. 1. §. 5. n. 3. vers. Ad tertium, de sentent. excommunic. in 6. Guttier. n. 33.

Ibi : Nec tenetur quis parentes honorare.

Traditur hic exemplum ad doctrinam positam supra, num. 70.

Ibi : Verum si consideremus dilectionem Dei.

Hæc inculcat D. Covar. infra, cap. proximo, num. 12. de quo Theologi in primum Decalogi præceptum.

Ibi : Fit igitur, ut hoc præceptum Decalogi.

72 Pervenit tandem D. Covar. ad decisionem quæstionis illius, ad quam omnia sub hoc numero contenta præmiserat, quæ dicitur, an peccans lethaliter, in die festo, præceptum de sanctificandis festis violat, & sic teneatur in sacramentali Confessione hanc circumstantiam aperire? Et quidem ex antiquis plerique affirmativè responderunt, quos, eorumque fundamenta recensent Suar. de Religion. tom. 1. lib. 2. cap. 18. num. 1. & 2. Guttier. Canonicar. lib. 1. cap. 31. à princ. Fagund. in 1. Eccles. præcept. lib. 1. cap. 9. ex num. 1. D. Covar. ubi sup.

73 Sed neotericis communiter oppositum placet multis rationibus, & ea potissimum, quia per hoc præceptum non prohibetur directè peccatum, sed cessatio ab operis fervilibus jubetur : actus autem peccaminosus ex se servilis non est. Nec interest quod peccans dæmonis servus fieri dicitur, hoc

enim symbolicè, & improprie intelligitur : præceptum verò accipitur de opere servili in propria & vera significatione. Ita tenent Suar. sup. n. 6. 7. & 12. Azor. part. 2. lib. 1. cap. 18. q. 10. Fagund. n. 2. cum seqq. Caltr. Palao d. tract. 9. punct. 9. n. 2. Bonacin. in 3. Decalog. præcept. disp. 5. q. unic. punct. 2. in princip. Greg. Lop. in l. 2. gloss. 3. tit. 23. p. 1. Guttier. sup. num. 9. Navar. in cap. Consideret, in princip. num. 22. de pœnt. disp. 5. & in Manual. cap. 6. n. 9. & alii plures apud Barbof. in collect. ad cap. 1. num. 4. de feriis. Nec contrarium cavetur in d. cap. Consideret, quia quod ibi dicitur, non est præcepti, sed consilii, cum juxta magis communem sententiam non teneamur præcisè circumstantias confiteri, quæ speciem peccati non mutant, etsi malitiam augeant, qualis est hæc de peccato commissio in die festo Suar. n. 14. Fagund. num. 7. & 8. Navar. in dict. princip. num. 6. & 7. & d. cap. 6. num. 7. Guttier. num. 24. & 25. Palao n. 4. Unde qui die festo hominem necuerit, fat erit si confiteatur homicidium, quia per temporis circumstantiam non violatur tertium Decalogi præceptum, ut patet ex dictis, & sic non est ex circumstantiis mutantibus speciem, sed aggravantibus ; nam deterius delinquit qui die festo occidit, quam si die profesto idem crimen patraret, quod etsi opus non fit confessario aperire ad valorem Sacramenti, exactius tamen confitebitur, qui totam criminis malitiam detegens hujusmodi circumstantiam propalaverit. Ita Navar. & Guttier.

Ibi : Qui verò actus possint licite.

Qui actus fieri permittantur, aut vetentur diebus festis, latè tradunt Suar. sup. cap. 19. cum seqq. Bassæus in Florib. Theolog. tom. 1. verb. Festum. 2. Fagund. sup. cap. 11. Tusch. lit. F, concl. 100. Barbof. de potest. Episcop. part. 3. alleg. 105. n. 40. & in collectan. ad cap. 3. de feriis. Inter cætera, quæ diebus festis prohibentur, sunt acta judicialia, quæ regulariter, si fiant, sunt irrita, cap. 1. & ult. de feriis, l. 4. tit. 9. lib. 3. Recop. l. Dies festos, c. de feriis, l. 2. tit. 23. p. 1. l. 34. tit. 2. p. 3. ubi Greg. Lop. Suar. d. lib. 2. cap. 29. & 30. Barb. in collect. ad d. cap. ult. de feriis. Nec processus sustinetur, etsi partes consenserint ; nam privilegio hujusce sacrarum feriarum privati nequeunt renunciare, d. cap. ult. d. l. 34. Part. ubi Gregor. Lop. gloss. ult. Glossa in d. l. Dies festos, Barbof. in collect. ad d. cap. ult. num. 30. Nec procedi his diebus poterit in causa commissa cum clausulis Summarie, de plano, & sine strepitu judicii, Tusch. sup. concl. 96. num. 10. Excipiuntur causæ nonnullæ, de quibus judex cognoscere possit die festo, pietatis intuitu, aut quia periculum est in mora, quæ recensentur in l. 35. tit. 2. p. 3. Judex autem, qui cognoscens de causa præceptum violat, graviter peccat ; sed ut cæteri parvitate materiæ excusabatur à mortali, quæ non consideratur tam respectu temporis, quam ex gravitate rei de qua agitur : unde si quis momento sententiam in causa gravi ferat, reus erit culpæ lethalis. Castro Palao tom. 1. tract. 9. disp. 2. punct. 3. n. 4. Dian. part. 5. tract. 5. resol. 6. vers. Non desinam. Hæc spectant ad jurisdictionem contentiosam, nam voluntaria festis diebus exerceri potest. Greg. Lop. in l. 33. gloss. 2. tit. 2. p. 3. Guttier. in l. Nemo potest, num. 186. ff. de legat. 1. per textum in l. Actus, c. de feriis : imò intra Ecclesiam, ut idem Guttier. tenet.

Observatio festorum etiam Principum secularium

rium constitutionibus præcipitur, ut apud nos in d. l. 2. Partit. & in l. 4. tit. 1. lib. 1. Recopil. Unde adversus laicos non observantes festa judex ecclesiasticus & laicus, data inter eos præventionem, procedere valent, quod generaliter decum extat per constitutionem Pii V. quæ incipit, Cum primùm, ubi hæc adfunt verba : Qui verò in diebus præfatis, id est festis, opus aliquod illicitum fecisse deprehensus fuerit, graves pœnas incurret, in Urbe arbitrio nostro, seu Vicarii nostri ; in aliis verò locis arbitrio Ordinariorum, vel aliorum Magistratum, ita ut præventioni locus sit. Ita Tondut. de prævent. judiciali, part. 2. cap. 38. num. 38. cum seqq.

Ibi : Erit etenim summa disputationis.

76 Præceptum de sanctificatione festorum partim est affirmativum, quatenus jubemur sacro interesse ; partim negativum, quatenus præcipitur, ut ab operis servilibus vacemus. Castro Palao tom. 2. tract. 9. punct. 3. num. 1. & dixi supra ex aliis num. 69.

Ibi : Primum verò membrum intelligendum est.

Sic prænotatum est supra, n. 73. vide ibi laudatos, præsertim Guttier. n. 32. Suar. cap. 18. n. 6. & 7. Fagund. cap. 9. num. 3.

Ibi : Secundum autem membrum tantum obligat.

77 Ad quod obliget præceptum Ecclesiæ de audiendo sacro diebus festis, docent Suar. de Religion. tom. 1. lib. 2. cap. 15. per tot. Azor. part. 1. lib. 7. cap. 5. à princ. & alii Theologi in 3. Decal. præc. & in 1. Ecclesiæ, secundum quos præcisè solum desideratur, ut ea attentione Missæ assistamus, ut more humano præsentem censeamur ad Deo debitum exhibendum : non autem astringimur ex vi præcepti ad internum dilectionis actum, nec ad preces fundendas, aut animo, & mente mysteria sacrosancta, quæ recoluntur, meditari. Unde queritur, an satisfaciatur præcepto, qui voluntariè mente divagatur profanis negotiis intentus, dum Sacrum peragitur? Et licet probabiliter affirmativè aliqui respondeant, ut Diana part. 2. tract. 12. resol. 2. & part. 4. tract. 4. resol. 107. Coninch q. 83. num. 301. & alii apud Bassæum in Florib. Theolog. tom. 2. verb. Missa 8. num. 1. vers. An autem ; est tamen receptius, ac probabilius non adimpleri præceptum ab illo, qui ita sacro interest absque attentione : cui veræ opinioni subscribunt Bassæus sup. cum Suar. & Bonacina, Azor. par. 1. lib. 7. c. 5. vers. Secundo queritur, cum seq. & à fortiori si confabulationibus & actibus profanis externis incubuerit, præcepto non satisfaciatur aliquis. Azor. d. cap. 5. in princip.

78 Solum tenemur hoc religionis actu externo, & interno præcisè Deum colere. Bassæus tom. 1. verb. Festum 2. in Supplem. num. 8. Castro Palao tom. 2. tract. 9. punct. 4. num. 1. & 3. Sed obijcitur lex 2. tit. 23. p. 1. ubi jubentur Christiani die festo Horis Canonice, quæ publicè in Ecclesia recitantur, interesse : sed id à Jure Canonico non dimanavit, secundum quod ad id Fideles non sunt

astrixi. Azor. d. lib. 7. cap. 3. vers. Sexto queritur. Unde regia lex potius consultit, quam præcipit, quod laudabile est, ac fortè tunc obtinuit consuetudine.

Ibi : Cui parum oberit, quod illic S. Thomas.

79 Similiter D. Thomam intelligunt Suar. de Religion. tom. 1. lib. 2. cap. 18. num. 17. Guttier. Canonicar. lib. 1. cap. 31. n. 37. Castro Palao d. tract. 9. punct. 9. num. 4. & alii plures, qui asserunt Angelicum Doctorem loqui non de substantia, sed de fine præcepti, ad quem magis redditur inhabilis quis per homicidium, aliudve scelus, quam per actum mechanicum & servilem, cum in Dei dilectione, cultu, & obsequio consistat ; sed quoad substantiam præceptum per peccatum furti, aut concupiscentiæ minimè violatur, quia opus servile non est. Palao num. 2. vers. Ratio est, & dixi sup. num. 73. & per illud duntaxat jubemur à servilibus abstinere, nec finis præceptus intelligitur. Bassæus tom. 2. verb. Jejunium 2. num. 6. ac probavimus num. 68.

80 Illud tandem est adjiciendum, resolutionem præcipuæ quæstionis traditam supra, num. 73. limitari si quis ex contemptu, & ut præceptum violet, peccaverit die festo ; tunc enim talis circumstantia mutat speciem, & ideo debet in confessione propalari ; siquidem adversus religionis virtutem operatur. Suar. d. cap. 18. n. 16. Guttier. d. cap. 31. in fin.

SUMMARIUM.

- 1 De virtute temperantiæ
- 2 Circa quam materiam versetur.
- 3 De partibus subjectivis temperantiæ.
- 4 De effectibus virtutis ejusdem.
- 5 De temperantiâ Gentilium.
- 6 Temperantiâ Christianis maximè ac mirabiliter observata.
- 7 Heretici plura obijciunt contra jejunia Christianorum.
- 8 Jejunium unde dictum.
- 9 Quid significet.
- 10 Jejunium Christianorum differt à communi abstinentiâ, & quomodo, & num. 11.
- 11 Jejunium definitur.
- 12 Jejunium Ecclesiasticum est actus virtutis abstinentiæ.
- 13 Abstinentia quid sit.
- 14 Officia virtutis temperantiæ, & quæ circa illam consideranda.
- 15 Temperantiâ quoad moderamen cibi & potus in indivisibili non consistit.
- 16 Abstinentia strictiorem moderationem cibi & potus postulat, quam temperantiâ.
- 17 Fortiori ratione astringuntur Christiani ad jejunium, quàm Ethnici ad abstinentiam.
- 18 Licetum est sic jejunium uti ob bonum spirituale, ut corporis salutem noceatur.
- 19 Abstinentia conservat salutem, & vitam protelat.
- 20 Differentiâ inter moralem ac communem abstinentiam, & jejunium Ecclesiasticum.
- 21 D. Covar. defensatur.
- 22 De jejunii effectibus, & num. seqq.
- 23 Per abstinentiam valetudo roboratur, & comparatur, simulque libidinis impetus coërcentur.

- 26 *Jejunia Christianorum ab abstinentia Gentilium forma & sine differunt.*
 27 *Jejunium cuius virtutis actus sit.*
 28 *Abstinentia est sub præcepto juris naturalis, quoties ad reprimendos libidinis impetus necessario desideratur.*
 29 *Tenemur ex præcepto juris naturalis aliquando orare.*
 30 *Oratio est de præcepto juris naturalis, quoties aliter carnis stimuli temperari non possunt.*
 31 *Jejunium quatenus est de lege Evangelica.*
 32 *Ecclesia potest injungere necessitatem Fidelibus, ut certis diebus jejurent.*
 33 *Jejunium est utile & necessarium pluribus de causis.*
 34 *Jejunii laudes, remissivæ.*
 35 *Jejunia Ecclesiastica damnant hæretici, quibus satisfi.*
 36 *Ecclesia ab Apostolorum tempore jejunia præcepit.*
 37 *Jejunium Quadragesimæ non est de jure Divino, sed Ecclesiastico.*
 38 *Est præceptum generale de jejunio in lege Evangelica.*
 39 *Jejunium Quadragesimæ diversimodè in variis regionibus observatur.*
 40 *In Ecclesia Orientali non jejunabatur Sabbatis Quadragesimæ, & cur.*
 41 *An liceat die Dominica jejunare.*
 42 *Quare jejumetur quadragesima dies ante Pascha.*
 43 *Per jejunium Quadragesimæ solvitur Deo decima dierum totius anni.*
 44 *Olim Christiani quarta & sexta feria cujusque hebdomada per totum annum ex præcepto jejunabant.*
 45 *De jejunio Sabbati, quod antiquitus observabatur, & quare introductum.*
 46 *Utrum viatores, & alii qui ad locum quemvis accedunt illicò necessari, teneantur observare festa, ac jejunia, quæ ibi sunt præcepta, & num. seqq.*
 49 *Exiens à loco, ubi jejunare tenebatur, jejunium servare non cogitur, si eadem die perveniat ad locum ubi non est jejunandi obligatio.*
 50 *Vagabundi obligantur ad festa & jejunia cujusque loci, ubi existunt.*
 51 *Feria legitima quales sint.*
 52 *Quomodo Christiani quondam vigilias Sanctorum celebrarent.*
 53 *De jejunio quatuor Temporum, & num. seqq.*
 56 *De jejunii Hebræorum, & num. seqq.*
 59 *Jejunia quatuor Temporum quando incidant.*
 60 *De temporibus ad Ordines Ecclesiasticos conferendis.*
 61 *Consuetudo viguit in Ecclesia, ut urgentibus necessitatibus, aut cum Conclivium erat celebrandum, Fideles jejunarent.*
 62 *Peccatum est lethale frangere Ecclesiastica jejunia.*
 63 *Excusatur à gravi culpa qui errore ductus frangit jejunium, putans justam esse causam, quæ talis non est.*
 64 *Frangens jejunium peccat contra temperantiam, & si ex contemptu faciat, etiam contra obedientiam.*
 65 *Jure natura nullus cibus est interdictus, præter humanam carnem.*
 66 *Diebus jejunii semel dumtaxat edere licet.*
 67 *Dies jejunii computatur à media nocte in mediam noctem.*
 68 *Et consuetudine licet jejunantibus sumere serotinam refectiuunculam.*

- 69 *Circa hanc refectiuunculam quædam disquiruntur.*
 70 *An qui uno prandio nimium edit, violat jejunii præceptum, de quo latè cum num. seqq.*
 77 *Finis legis sub ea non continetur.*
 78 *Quid de sine proximo legis?*
 79 *Si quis die jejunii magis vexetur carnis stimulis, quam alis, per dispensationem à jejunii obligatione eximitur.*
 80 *Bonarum mentium est ibi timere culpam, ubi culpa minimè reperitur.*
 81 *Cuidam fundamento D. Thomæ respondetur.*
 82 *Pluribus comedens die jejunii lethaliter peccat, quanvis singulis vicibus parum capiat, modò simul junctæ quantitates cibi excedant materia parvitatem.*
 83 *Utrum sepe cibum sumens die jejunii, toties peccet, quoties manducat? & num. 84.*
 85 *An saltem venialiter.*
 86 *Frangens jejunium materialiter absque peccato, illud deinceps servare tenetur.*
 87 *Qua hora manducare licet diebus jejunii.*
 88 *De diei partibus, earumque nominibus, remissivè.*
 89 *Lex 2. ff. de verb. signif. intelligitur, & n. seqq.*
 98 *De abstinentia à carnibus, aliisque cibus die jejunii, & num. seqq.*
 102 *Quadragesima non licet edere lacticia.*
 103 *Toties quoties eduntur, lethaliter peccatur ad instar carnis, & num. 104.*
 105 *Lacticia an prohibeantur omni die jejunii, & num. 106.*
 107 *Vetito esu carniarum ratione jejunii, non censentur lacticia prohibita.*
 108 *De jejunio, seu abstinentia, quæ in Litaniis observatur.*
 109 *De Rogationum, sive Litaniarum institutione.*
 110 *Litania antiquitus singulis hebdomadis fieri solebant, & num. 111. & seqq.*
 113 *Jejunii definitio.*
 114 *Jejunium describitur.*
 115 *Dubius an duodecima noctis hora insonnerit, à qua dies jejunii incipit, utrum possit edere carnes, & è contra, si cum dies jejunii sit, tale dubium occurrat.*
 116 *Esus carnis est incompatibilis cum jejunio ecclesiastico, quare dispensatus ut carnes capiat, non tenetur ad jejunium.*
 117 *Lacticia edens non violat jejunium, etsi aliàs peccet contra aliquod præceptum legis prohibentis lacticia.*

De jejuniorum Ecclesiasticorum institutione & observantia.

CAPUT XX.

Temperantia si latè usurpetur, est virtus generalis, quæ virtutibus aliis inest; unde circa justitiam versatur, quia à rapinis ut temperemus inclinatur; circa fortitudinem, quòd à fuga, vel temeritate, & sic de cæteris. Verum hæc potius ac propriè spectant ad virtutes speciales justitiæ, vel fortitudinis, quàm ad temperantiam. Si verò strictè eadem vox usurpetur, unam ex quatuor præcipuis virtutibus moralibus, quæ ideò Cardinales nuncupantur, significat, de qua nobis cum D. Covar. differendum est. Ita ex D. Thom. 2. 2. q. 141. Lessius de just. & jure, lib. 4. dubit. 1. n. 1. & 2. Theat. vitæ hum. lit. T. verb. Temperantia, in princip. pag. 19. Caltr. Palao de just. & jur. disp. 3. de temper. punct. 1. n. 1. & l. 8. tit. 5. p. 2.

Mate-

- 2 *Materia hujus virtutis sunt corporales delectationes ex poculentis & esculentis, ac rebus veneris captas temperare, à quibus ut abstineamus inclinatur, nisi quatenus ad necessitatem naturæ & officiorum desiderantur: quare ejus proprium munus est voluptates gustus & tactus moderari, ac ipsas, quæ vehementissimæ, ac cum brutis communes sunt, comprimere, ac refrænare, nedum quoad actus externos, sed etiam quoad internos animi motus. Est itidem secundariò materia temperantiæ delectatio, quæ per alios sensus percipitur, velut per auditum, aut odoratum, quatenus hæc est irri-tamentum ad res veneras. Lessius num. 3. vers. Hujus, & n. 4. Joan. Poncius in curs. Theol. disp. 23. q. 10. num. 54. Theat. vitæ hum. sup. vers. Hujus virtutis, cum seq. Palao n. 2. Valent. tom. 3. in 2. 2. disp. 9. q. 1. punct. 1. in princip.*
 3 *Partes temperantiæ, quas Theologi subjektivæ vocant, sunt abstinentia, quæ circa esculentorum parsimoniam versatur, sobrietas circa potum, castitas & pudicitia circa res veneras. Lessius dubit. 4. n. 19. Poncius n. 55. Theat. vitæ hum. vers. Partes subjektivæ. Vitiis opposita temperantiæ sunt intemperantia, cum ultra necessitatem voluptas in illis rebus percipitur; stupor, quando nimium à delectationibus tactus & gustus abinetur, ita ut necessaria naturæ subtrahantur. Lessius dubit. 3. per tot. Theat. vitæ hum. verb. Temperantia, Palao n. 4. 6. & 7. ac punct. 3. & 4.*
 4 *Cujus virtutis effectus & animo & corpori valde utiles censentur; nam per temperantiam animus redditur idoneus ad suas functiones, maximè ad divinum cultum, ac divinarum rerum meditationem, corpusque valetudine pollet, quæ per ingluviem, ac intemperantiam labefactatur: Lessius dub. 1. n. 7. & dubit. 2. n. 10. Bern. lib. de ordine vit. ait, temperantiam conservare sanitatem, & pulchritudinem, confirmare ac conservare ingenium, judicium ac memoriam, fovere prudentiam, & in primis reddere idoneum, & conservare ad divinum cultum. D. Prosper egregiè lib. 3. de vit. contemplat. c. 19. ad rem sic loquitur: Temperantia temperantem facit, abstinentem parcum, sobrium, moderatum, pudicum, taciturnum, serium, verendum. Hæc virtus si in animo habitat, libidines refrænât, affectus temperat, desideria sancta multiplicat, vitiosa castigat, omnia intra nos confusa ordinat, ordinata corroborat, cogitationes pravas removet, insensit sanctas, ignem libidinosæ voluptatis extinguit, animi teporem desiderio futura remunerationis accendit, mentem placida tranquillitate componit, & totam semper ab omni vitiorum tempestate defendit. Senec. in epist. apud Theat. vitæ hum. lit. T. pag. 20. ibi: Temperantia voluptatibus imperat, alias odit, atque abigit, alias dispensat, & ad sanum modum dirigit, nec unquam ad illas propter ipsas venit: sit optimum esse modum cupidorum, non quantum velis, sed quantum debeas, sumere. Stobæus sermone de temperant. eam virtutem illis tribus encomiis profequitur, quam imperium in voluptates, columnam fortitudinis, galeam contra lasciviam, oculorum aurigam, benevolentiam custodem, cogitationum circumfisionem, continentiam promotricem, cordis consiliariam, & precum ac votorum directricem nuncupavit. Per temperantiam vita protelatur. Ecclesiastici cap. 37. ibi: Qui abstinetus est, adjiciet vitam. Sic Gorgias Leontinus Sophista præclarus, cum annum 108. ætatis attingisset, rogatus qui ad tantam senectutem pervenisset, respondit, quod voluptatis causâ nihil sibi unquam facere permisisset. Cœl. Rhodigin. lib. 19. cap. 20. Theat. vitæ hum. lit. L. pag. 21. ubi plura de temperantiæ laudibus.*
 Non latuit Ethnicos hujus virtutis utilitas, ac præstantia, qui naturali ratione ducti se temperantiæ insigniter addixerunt, maximè primarii viri, tum ex Principibus, ut Alexander, Cyrus, Agestilaus, Numa: tum ex Philosophis, ut Socrates, Pythagoras, Diogenes, & alii. Sed & Lacedæmoniorum tanta fuit parsimonia, ut inde alii Laconicè vivere dicerentur. Hæc & alia multa de Gentilium abstinentia, ac temperantia in unum congerit Theat. vitæ hum. sup. pag. 21. cum seqq.
 Sed eximium magis austeritatis specimen exhibuerunt veræ Religionis professores, præsertim illi, qui in solitudinem, ut Deo prorsus vacarent, secedentes, mirabili inedia corpora maceraverunt, ut in eorum vitis non absque stupore passim legitur, quorum nonnullos memorat Lessius cap. 2. dub. 1. num. 7. Nec mirum habendum est, quod Christiani præ Gentilibus colerent temperantiam, qui præter animi & corporis temporalia commoda, etiam spiritualium incrementum comparabant; nam ut ait Lessius cap. 1. dub. 1. num. 7. per abstinentiam ad culmen sanctitatis plures pervenerunt. Hinc jejunia Apostolorum Ecclesia utiliter instituit, quæ à Fidelibus exactissimè observabantur, de quibus Baron. Annal. tom. 1. anno 57. ubi Spondan. in ejus Epit. ex num. 57. Quas utilitates ex abstinentia Christiani sentiant, fusè tradit Lessius cap. 2. dub. 10. ex num. 69. Azor. part. 1. lib. 7. cap. 22. vers. Tertio queritur, cum seqq. Greg. de Valent. tom. 3. in 2. 2. disp. 9. q. 2. punct. 2. vers. Primò enim. Est tamen animadvertendum, ex quatuor Cardinalibus virtutibus temperantiam ultimum tenere locum. Valent. q. 1. punct. 1. vers. Etsi autem.
 Ibi: *Etsi hæretici, qui nunquam Ecclesiam.*
 Hæretici, tam antiqui, quàm recentiores, multa adversus Christianorum jejunia impiè objicere consueverunt. Quidam ea penitus damnaverunt, alii ipsa spontè facta probant, sed ex Ecclesiæ præscripto jejunandum non esse asseverant. Ex quibus omnibus primi videntur Gnostici, quos memorat id adnotans Spondan. ex Baronio anno 120. num. 14. aliosque ejusdem erroris sectatores variis in locis recenset: de quo latè Lessius dict. lib. 4. cap. 2. dub. 11. à num. 77. Azor. sup. lib. 7. cap. 20. Valent. d. disp. 9. q. 2. punct. 2. qui hæreses circa jejunium referunt, ac resellunt.
 Ad Num. 1.
 Jejunium nomen accepisse fertur ab intestino, quod jejunium dicitur, quia semper vacuum est, ad cujus instar homo per abstinentiam vacuum à cibo nuncupatur jejunus, & opus hujus virtutis jejunium. Abbas ac Innocent. in rubric. de observ. jejunior. Card. & Præposit. in cap. Denique, 4. dist. Fagund. in 4. Eccles. præcept. lib. 1. cap. 1. n. 1. Bonacin. de præcept. Eccles. disp. ult. q. 1. punct. 1. in princ. Trullench in Decalog. tom. 1. lib. 3. cap. 2. n. 1. Bassæ. verb. Jejunium, in Supplem. n. 1. Cujus intestini ea natura est, ut quicquid receperit, illicò ad partes inferiores transmittat, & sic inane remanet, ac jejunum. Cornucop. de ling. Latin. col. 76. in princip.
 Jejunium multipliciter usurpatur. Primò metaphoricè pro vacatione à vitiis, cap. Jejunium 25. de consecrat. dist. 5. l. 4. tit. 23. p. 1. ubi Greg. Lop. gloss. 1. Less. d. cap. 2. dub. 2. num. 6. Secundo pro omni-